

Adı ve Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Yazılı Örneği

İTA.8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar. (1 SORU)

1. Osmanlı aydınları ve devlet adamları, Balkanlarda milliyetçi isyanların artması üzerine Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmalarına engel olmak ve devletin dağılmasını önlemek için çalışmalar yaptılar. Bu kapsamda Padişah Abdülmecid Dönemi'nde 1839'da Tanzimat Fermanı (Gülhane Hatt-ı Hümayunu) ilan edildi. Fermana göre halkın can, mal ve namus güvenliği sağlanacaktır. Vergi herkesin gelirine göre alınacaktır. Mahkemeler açık olarak yapılacak, rüşvet ve iltimas (kayıрма) önlenecektir. Tanzimat Fermanı'yla Müslüman ve gayrimüslim ayrımı yapılmaksızın herkes kanun önünde eşit sayıldı.

Bu metne göre Tanzimat Fermanı ile amaçlananlar nelerdir? Maddeler hâlinde (4 madde) yazınız. (10 puan)

- *Avrupalı devletlerin Osmanlı iç işlerine karışmasına engel olmak*
- *Osmanlı Devleti'nin dağılmasını önlemek*
- *Vergide adaleti sağlamak*
- *Yargılamayı şeffaf yapmak*
- *Müslüman ve gayrimüslimleri haklar bakımından eşit hâle getirmek*

İTA.8.1.2. Mustafa Kemal'in çocukluk ve öğrenim hayatından hareketle onun kişilik özelliklerinin oluşumu hakkında çıkarımlarda bulunur. (2 SORU)

2. Mustafa önce annesinin isteği ile mahalle mektebine başladı. Bu okula bir süre devam ettikten sonra babasının isteği ile modern metotlara göre eğitim veren bu okula başladı. Burada öğrenimine devam ederken babası Ali Rıza Efendi vefat etti.

Bu metinde sözü edilen, Mustafa'nın eğitim gördüğü okulun adını yazınız. (10 puan)

Şemsi Efendi Okulu

3. Mustafa askerliğe gönül verdiği hâlde annesi oğlunun asker olmasına karşıydı. Annesine haber vermeden Selânik Askerî Rüştiyesinin giriş sınavlarına katılıp sınavı kazandı. Annesi ilk başlarda bu okula gitmeyeceği konusunda ısrarcı olmasına rağmen Mustafa annesini ikna ederek bu okula başladı.

Bu durum Mustafa'nın hangi kişilik özelliği ile ilişkilidir? Yazınız. (10 puan)

Kararlı olması, ikna kabiliyetinin yüksek olması, sorun çözme becerisi (1 tanesini yazması tam puan için yeterlidir.)

İTA.8.1.3. Gençlik döneminde Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen önemli kişileri ve olayları kavrar. (1 SORU)

4. Mustafa Kemal, gençlik yıllarında matematik ve edebiyata ilgi duymuş, şiir ile ilgilenmiş, arkadaşlarıyla el yazısı gazete çıkarmış, ülke sorunlarına ilgi duymuş, askerî ve siyasi gelişmeleri yakından izlemiştir.

Bu bilgilerin hepsi birlikte değerlendirildiğinde Mustafa Kemal'in hangi kişilik özelliğine ulaşılır? Yazınız. (10 puan)

Çok yönlü kişilik özelliği

İTA.8.1.4. Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili olayları ve olguları onun kişilik özellikleri ile ilişkilendirir. (1 SORU)

5. Mustafa Kemal, İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin 22 Eylül 1909'da Selanik'te toplanan kongresine katıldı. Burada "Ordu ile Cemiyeti ayıralım. Cemiyet tam manasıyla bir parti hâlinde milletin bünyesinde kök salsın. Ordu da asıl vazifesiyle uğraşsın" görüşünü savundu. Ancak bu önerisi tepkiyle karşılandı.
Mustafa Kemal bu görüşü ile neyi amaçlamıştır. Yazınız. (10 puan)

Ordu ile siyasetin birbirinden ayrılmasını amaçlamıştır.

İTA.8.2.1. Birinci Dünya Savaşı'nın sebeplerini ve savaşın başlamasına yol açan gelişmeleri kavrar. (1 SORU)

6. **Birinci Dünya Savaşı başlamadan önce 1882 yılında kurulan Üçlü İttifak (Bağlaşma Devletleri) grubunda yer alan ülkeler hangileridir. Yazınız. (10 puan)**

- *Almanya*
- *Avusturya-Macaristan İmparatorluğu*
- *İtalya*

İTA.8.2.2. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin durumu hakkında çıkarımlarda bulunur. (2 SORU)

- 7.
- **Kanal Cephesi:** İngilizlerle mücadele edildi. Arap aşiretlerinin İngilizlere yardım etmesi, Bölgede güçlü bir savunma hattının oluşturulması ve çöl ikliminin oluşturduğu zorluklar, yakıcı güneş ve ağustos sıcaklığının zorluğu nedeniyle Osmanlı ordusu bu cephede başarılı olamadı.
  - **Kafkas Cephesi:** Çarlık Rusya ile savaşıldı. Ancak bölgede Osmanlı ordusunun ihtiyaçlarının tam olarak giderilememesi, iki metreye ulaşan kar tabakası ve dondurucu soğuk yüzünden harekât başarıya ulaşmadı.
- Buna göre her iki cephedeki yenilginin ortak nedeni nedir? Yazınız. (10 puan)**

Bölgelerin iklim özellikleri yenilginin ortak nedenidir.

8. ABD Başkanı Wilson'ın (Vilson) 8 Ocak 1918'de 14 maddelik bir bildiri yayımlamasıyla savaşın İtilaf Devletlerinin zaferiyle sonuçlanacağı anlaşıldı. "Wilson İlkeleri" adıyla tarihe geçen bu bildiriye göre bundan sonra devletler arasında gizli anlaşmalar yapılmayacak, silahlanma en alt düzeyde olacaktı. Barış antlaşmaları açık yapılacak, yenilenler yenilenlerden toprak ve tazminat almayacaklardı. İmparatorlukların bünyesindeki milletlere kendi geleceklerini belirleme hakkı verilecekti. Denizler herkesin kullanımına açık olacak, ekonomik engeller kaldırılacak, ticaret serbestliği sağlanacaktı. Bütün devletlerin toprak bütünlüğünü korumak, devletler arası anlaşmazlıkları diplomasi yoluyla çözmek ve böylece dünya barışını sağlamak amacıyla milletlerarası bir teşkilat kurulacaktı.

Bu metinde azınlıkların devlet kurmaları için isyan etmelerine neden olan Wilson İlkesi maddesi hangisidir? Yazınız. (10 puan)

İmparatorlukların bünyesindeki milletlere kendi geleceklerini belirleme hakkı verilecek.

İTA.8.2.3. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve uygulanması karşısında Osmanlı yönetiminin, Mustafa Kemal'in ve halkın tutumunu analiz eder. (1 SORU)

9. Mondros Ateşkes Anlaşması'nın 7. Maddesi şu şekildedir: "İtilaf Devletleri, güvenliklerini tehlikeye düşürecek bir durumun ortaya çıkması hâlinde Osmanlı Devleti'nin herhangi bir stratejik noktasını işgal hakkına sahip olacaklardır."

İtilaf Devletleri bu madde ile neyi amaçlamışlardır. Yazınız. (10 puan)

İşgallere hukuki dayanak oluşturmak.

İTA.8.2.4. Kuvâ-yı Millîye'nin oluşum sürecini ve sonrasında meydana gelen gelişmeleri kavrar. (1 SORU)

10. Adana ve çevresinin Fransızlar tarafından işgal edileceğinin duyulması üzerine 21 Aralık 1918'de İstanbul'da bir araya gelen Çukurovalılar tarafından kuruldu. İlk zamanlarda yayın yoluyla mücadele eden cemiyet, bölgenin işgalinden sonra merkezini Adana'ya taşıdı ve silahlı savunma teşkilatı kurdu.

Bu metinde hangi Millî Cemiyet hakkında bilgi verilmiştir. Yazınız. (10 puan)

Kilikyalılar Cemiyeti